

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítónak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felolós szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetésekkel felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

A hadsereg.

Mosolyognom kell, mikor arra gondolkok, amit a francia miniszterelnök mondott a háboru folyamán egy alkalommal. Gondolatai nagyjában ezek voltak: mi a polgárisodásért, meg a kulturáért küzdünk a porosz militarizmus ellen. Viviani úgy gondolja mintha hadsereg és kultúra ellenlábasak volnának, a katonai formaruha a polgári élet fejlődésének kerékkötője. A franciák gunnyal emlegetik, hogy akadt német uralkodó, aki fiát megfenyítette, mert az irodalom tanulmányozása, meg a zene kedvesebb volt neki, mint a kardforgatás. E felfogás látszólag igaz, szándékosan mondom látszólag. A békés polgári életben hányszor fakadtunk ki mi is, hova vezet a sok hadügyi teher, összeroppanunk ha soká így tart, jobb volna ha iskolákat és más humánus meg kultur-intézményeket létesítenének a hadsereg fordított sok milliókon. És a háboru, ez a kemény próbakő, azt hiszem itt is változást hoz létre. Be fogjuk látni, hogy a katonaságért hozott áldozat bőségesen megtérül a nemzeti közvagyonosodásban és az erős hadsereg mögött fejlődő nemzeti életben.

Az élet mestere, a történelem, élénken figyelmeztet, de mintha igazságai nem hatottak volna lelkiünk mélyére. Az ó-kor tör-

ténelmét Európában a görögök és rómaiak csinálták. Műveltség, és alkotások tekintetében olyasmit is hoztak létre, amiben még most sem tudtuk tulszárnyalni őket. Ahol lábukat megvetették, az emberi haladás csirait hozták magukkal. Az általuk megalapozott talajon haladtak tovább a nyomukba lépő népek. És Athén meg Róma minek köszönheték nagyságukat, virágzó gazdasági és kulturális életüket? Annak, hogy elsősorban jó katonák voltak. S amily mértékben csökkent hadseregük szejleme, katonai értéke, arányosan alászállt állami életük minden megnyilvánulása is.

Egyébként a francia köztársaság polgári jellege mellett is meglehetősen militarista. A statisztika azt mutatja, hogy a francia polgár fejtenként kétszer akkora hadiadót fizet, mint a német. A három éves szolgálat behozatala ugyancsak erősen katonai izü s nem kisebb militarista törekvés, a mi két éves katonáskodásunknál. A kulturájával kérkedő angol is áldoz annyit haderejére akár mi. A franciának ép oly kedves nagy Napoleon, az angolnak Wilson, mint a németnek II. Frigyes. Mindegyik nemzeti ideál a maga földjén, katonák voltak ők tetőtől talpig, erős hadseregre támaszkodva szereztek nemzetüknek dicsőséget. Ami itt erény, amott nem lehet fogyatkozás.

Az a katonaszellem, mely Németországban járja, nálunk is kívánatos volna. Ahol laktanyák és katonai parádék mellett a gazdasági és tudományos élet nagy lendületet vesz, ott a katonaság nem nyommasztó elem, hanem a fejlődés legnagyobb biztosítéka. Nem újságot mondok, mikor utalok Németország nagy lépésekkel törtető előrehaladására. Ma minden téren kiállja a versenyt Európa bármely államával; az iparban pláne hátterbe szorította Angolországot, a gyarmatpolitikában felvette vele a versenyt. Igen, mert erős hadsereg állott az államfő mögött s ha II. Vilmos kardjára ütött, mindenki respektálta. Csak így biztosítható pozícióját a nemzetek versenyében.

Mi magunk is fáztunk a katonai terhektől, mert a katonaság nyomán jelentkező visszasságot szemléltük csak. Ez azonban minden emberi intézménynél fenforog. A hadsereg, ha jó a szelleme, értékes műveltség terjesztő berendezés. Hatásait röviden a következőkbe foglalhatjuk össze. Megtanítja a fiatalokat rendre, fegyelmhez szoktat, a felsőbbség iránt tiszteletet, engedelmességet parancsol, meged a férfimunkára s az általános védkötelezettség alapján, mert mindenkit fegyverbe szólít, emeli az összetartozandóság érzetét.

A hadsereg tehát nem ellensége az

Pap a világháboruban.

Irtá: Szeberényi László, cs. kir. tábori lelkész.

I.

(Tábori posta: 42.)

Negyedik hónapja járom a világháboru rémes útjait. Nem újságok cikkeiből, harctéri levelekből, rövid jelentésekből vagy hosszú leírásokból olvasom ki a világháborut, hanem itt vagyok a színtéren és látom, hogyan küzdenek az emberek egymással, a technika bőmből eszközeivel, az időjárás borzasztó viszontagságaival, a rémes betegségekkel, a fájdalmas sebesülésekkel, a kérelhetetlen halállal. Midőn a mozgósítás alkalmával elhagytam a nyugodt otthon, a megszokott munkát, hievim vezetését lelki és anyagi ügyekben, önkénytelenül is az a gondolat lebegett előttem, hogy vajjon annyira nagy szükség van ama sok-sok papra, akit a világháboru elvont a lelkipásztorkodás teréről.

Midőn az otthonmaradottak aggodó milliói oda adják, a drága honnak mindenüket: férjét, gyermekét, testvérét, családfentartót, pénzt, nyugalmat, szóval: mindent, ugyanakkor fel kell áldozni még a legutolsóit is: a fájdalmas nyugtalanság közepette a vallás vigasztalásait is, mert — mint ismeretes — hazánk egynemely egyházmegyéjéből oly nagy számban vonultak a harctérre a papok, hogy az otthonmaradt lelkészek sokszorosán fokozott munkája sem képes a hiányokat teljesen pótolni. A vallásellenes, destruktív irányú lapok ugyan még a háboru elején siettek kisebb-nagyobb csipkedésekkel, rossz viccekkel kifejezni nem tetszésüket, hogy miért vonult oly sok pap a harctérre — de figyelmen kívül hagyva ezen közismert izléstelenkedőket — az illetékesek na-

gyon is jól látják, minő fontos szerepet visz a pap a háboruban.

A fegyverek közt szünetel ugyan a művészet, a tudomány, az irodalom, az ipar, szóval minden hervad most, ami a békében virágzik, de viszont, nincs a vallásos érzésnek, a felújuló hitnek jobban termő talaja, mint a vérel öntözött és a fájdalommal felszántott harcmező. Az élesen figyelő tábori lelkész elé oly különös pszichológiai látvány tárul, ami béke idején a leggazdagabb tapasztalatok közt is ismeretlen maradna előtte. Ugyanis: nagy szenvedések, nélkülözések elviselése, az ezer halál leskelődése, az örökös borzasztó veszedelmek tulságosan is keményre, érdessé teszik a lelket, amely érzéketlen lesz sok irányban, csak egy vonalon érzékenyebb: a vallás. Sok mindenre képes a katonai vasfegyelem, az energikus parancsszó és a szigorú büntetések tudata, de mikor lelkesítésről van szó és különösen arról, hogy a harcosban a sok veszély között ébren legyen az isteni gondviselésbe helyezett erős bizalom, akkor kezdődik a tábori pap szerepe.

A harctéren elsősorban az állandó aktív tábori lelkészek végzik azon fontosabb szolgálatokat, melyekben a nem tényleges, hanem a tartalékból behívott tábori lelkészek természetserdileg járhatnak; minden hadseregnek van egy tábori főpapja (Feldsuperior), ákinek joghatósága alatt állanak az egész hadsereg összes róm. és görög kath. papjai, sőt bizonyos vonatkozásban a másvallású lelkészek is. A tábori főpap állása nagyon kiemelkedő és magasrangú méltóság lévén, katonai rangja is magasabb; így pl. a II. hadsereg főpapja (Varady Viktor pápai prelátus) ezredes, a III. hadsereg főpapja alvezredes. Az ő feladatuk közvetlenül felügyelni arra, mint végzik a lelkészek szolgáataikat a harctéren a csapatoknál, a kórházakban, a vasuton, az állomá-

sokon, szóval mindenütt, ahol a lelkesíti teendők szükségesek; papjaitól fogadja a különféle jelentéseket és a halottak anyakönyvi adatait, melyeket havonként felteszt a tábori püspöki hivatalhoz, amelynek székhelye Bécs.

Az egyes hadseregek főpapjai béke idején az egyes hadtesteknek főpapjai és székhelyök ott van, ahol a hadtesté. Így pl. a II. hadsereg főpapja béke idején a Budapesten székelő 4. hadtestnek főpapja. A hadseregek divíziói élén állanak a magasabb rangú tábori főlelkészek (plébánosok, Feldoberkurat), akik őrnagyok és a béke idején is aktív katonai szolgálatot teljesítenek. Ők mintegy összekötő kapocs a hadsereg Főpapja és a többi szolgálatot teljesítő tábori lelkészek (Feldkurat) között, akik a csapatoknál, tábori vagy mozgó kórházaknál működnek; ez utóbbiak mind kapitányi rangban vannak és részben fiatalabb aktív tábori lelkészek, legnagyobb részt pedig „civil” tartalékos lelkészek, akik a lelkipásztorkodás köréből vonultak a harctérre. Vannak azután olyan papok is, akiknek szolgálata nincs szigoruan egy vonalra kijelölve, hanem majd a tábori főpap oldalán, majd valamelyik városi sebesültek kórházán vagy járványkórházban teljesítenek szolgálatot, míg a parancs mást nem követel.

Bar a legnehezebb a csapatszolgálat, mégis — nézetem és tapasztalataim szerint — ez utóbbiak elé tárul a háboru borzalmainak legnagyobb látványa, s ezeknek van alkalmuk a legtöbb oldalról látni a háboru iszonyu szenvedéseit. Mint említettem, a tábori lelkészek legkisebb rangja a századosi rang, melyet korra és vallásra való tekintet nélkül minden a harctérre behívott pap megkap, s rangjuk szerint kapják a lelkészek katonai illetményeiket, hadipótdíjaikat (Feldzulag).

A hadvezetőség nemes szívvél gondoskodik

emberi haladásnak. Védő bástya a külső ellenség ellen, a rend biztosítóka befelé. Fentartása, kerüljön bármily sokba, sohasem elveszett érték.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat. Kisgyalán (Somogy megye) róm. kath. főiskolájának lemondás folytán megüresedett kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Jövedelmei: Szép lakás 885 □-ból kerttel, 1000 kor. készpénz, 2 kat. hold 494 □-ból föld, legeltetési jog s a stóla. Az uradalomtól, gróf Festetics Kálmán ömeltőségének évi ajándéka 200 korona, amely azonban az örökösre nem kötelező, s így a fizetésbe be nem számítható. Kötelessége a díjlevélben. A pályázni óhajító, okleveles ferfitanítók keilően felszerelt kérvényeiket 1914. december 1-ig küldjék a göllei plébánia címére. Személyes megjelenés megkívántatik. Választás 1914. december 2-án délelőtt 11 órakor Kisgyalánban az iskolában. Az utolsó vasuti állomás Baté.

Helyettes tanító kerestetik. Somogyberzenczére a hátralevő tanévire helyettes ferfitanító kerestetik 80 korona havifizetés-, butorozott szoba-, fűtés, tisztogatás mellett. Róm. kath. Iskolaszék.

Pályatételek.

„A veszprémi vármegyei rk. tanítóegyesület” közp. bizottsága az 1914/15. évre a következő pályatételeket tűzi ki.

I. „Miért kell a kath. tanítónak fokozott önművelődéséről gondoskodnia?”

Írnyelvek:

1. A tanítói munka etikai, esztetikai és szociális jelentősége és méltatása a társadalomban.

2. A kulturális haladás folytonosságának biztosítása a tanító elméleti és gyakorlati ismereteinek fokozása által.

3. A különböző jellegű iskolák versenyében hogyan biztosíthatjuk magunk számára a vezérszerpeket.

Jutalma: 100 korona.

II. Milyenek kell lennie a jó olvasókönyvnek a kath. nevelés-oktatás szempontjából?

Jutalma: 100 korona.

hős katonáink vallásos érzületeről és így a kath. papásgán kívül nagy számban vannak a protestáns lelkészek, tovább román és szerb görögkeleti lelkészek és izraelita rabbik; ez utóbbiak hivatalos neve: Feldrabbi, akiknek hivatása az, hogy a kórházakban sebesült izraelita vallású katonáinknak a hit vigaszait nyujtsák és a halottakat eltemessék. Közvetlenül harctéri szolgáltauk nansen. — Egy alkalommal épületes látványom voltam tanuja Galiciában. Sulyosan sebesült orosz zsidó katonát hoznak a kórházba. Gondos ápolásba veszik; mert az ellenség sebesült nekünk már többé nem ellenség. Sietve keresem izraelita tábortársamat, (egy derék magyar rabbi) kinek jelentem ez esetet. Leirhatatlan volt a szegény zsidó katonára öröme, mikor látta, hogy ő, a sebesült fogoly, nemcsak a leggondosabb ápolásban, hanem valóságos vigaszában is részesülhet.

A görögkeleti lelkészeknek is sok alkalmuk van az ellenség sebesülteket a szentségekkel ellátni. A protestáns lelkészek hivei leginkább magyar vagy német nyelvűek. A róm. és gör. katolikus tábortársaim lelkészeknek azonban már sok nyelvet kell használni. A háború folyamán roppant sokat utaztam úgy a déli, mint főleg az északi harctéren és a nagy kórházakban valóságos bábeli nyelvvizart találtam; a monarchia minden nyelvet kell itt használni és szerencsés az a pap, aki főleg a szláv nyelveket beszéli.

Óriási tevékenységet lehet itt kifejtetni, mert nem csak a hadikórákat látjuk el szentségekkel, hanem igyekeztünk az, hogy a könnyebb sebesülteket is gyónjanak, még pedig gyakrabban. A pap munkáját persze az önfeláldozó apácák, az önkéntes ápoló hölgyek és orvosok is megkönnyítik. Különben amit pl. Galicia egyik legnagyobb kolera kórházában láttam, az apácák és sok előkelő úri hölgy önfeláldozását és csodálatos buzgóságát illetőleg, arról nagyon bőven lehetne írni, annak bizonyítására, hogy a járványos beteg közt kifejtett önfeláldozás alapja csak a rendíthetetlen mély valóságosság lehet.

Pályázhatnak a veszprémi vármegyei kath. tanítóegyesület tagjai. A szöveg két írott ívnel kevesebb s öt írott ívnel több nem lehet. A pályamunkák idegen kéz írásával s jelíges levélkével ellátva 1915. márc. 31-ig Végh Győző zirci igaztanítóhoz, egyesületi vil. elnökhöz küldendők.

A hadikölcsön eredménye.

A nemes büszkeség érzése lobog bennünk. Büszkéek vagyunk a magyar nemzet helytállására, erőfejlesztésére s képességére. A kormány kötsönkerő szava — a nagy küzdelem, az életharc szükségleteire — megdöbbantotta a magyar sziveket. Megdöbbantotta a magyar földet s ez a vértől ázott, régi szent emlékekkel körülálgattott s nemzetünket ezer esztendője tápláló csodálatos erőforrás kiárasztotta magából a magyar néplelkek gazdagságát, szépségeit. Mert életrevalóságot, nagyráhatottságot hirdet orbi et urbi ez a nagy anyagi próbaállás, melyre kísérletekben hívtak bennünket. Apáink, testvéreink, fiaink vérhullajtása mellé segítségül kérték filléreinket s a Gondviselés úgy intézte, hogy a magyar nép erre az áldozatra is feibuzdult, készen áll. Lelkesége, bizakodó hite újítja meg az evangéliumi hasonlatot: egy kis nemzet összetartása, harcban acélosodó akarata a mustármagból, a fillérek özdneiből felnövesztette a milliárd korona hatalmas fáját...

Magyarországnak ezt a nagy pénzügyi diadalmát töle telhetőleg iparkodott előmozdítani minden hű fia. S büszkeségünk, örömünk annál jogosultabb, mert a magyar kath. egyház főpapjai, papjai s millió és millió hive mindenek elismerésére méltó módon vettek részt a nagy áldozathozásban. A nemtelen gyalázkodásnak, melytől a P. H. még ezekben a komoly, nagy napokban sem tud tartózkodni, a magyar kath. papásgán s hívőknek ez az anyagi helytállása a legdöntőbb cáfolta. Pedig nem cáfolat akart lenni. Hisz annyira távolra és alacsonyan áll a P. H. keresztény gyűlölete a magyar katolikuságnak immár kilenc század óta tündöklő s mindenkor helytálló önzetlen s áldozatos hazafiasságától, hogy felekezeti elfogultsággal átítatott szelleme s ártalma a maga mélységéből soha se érhet fel a kath. egyház magasságaihoz. Nem is ezért hozott a magyar főpapásg nagy áldozatokat, hanem azért, mert a hazamentés, a hazafiai kötelesség teljesítése véreből, tradíciójában van. Így cselekedett a múltban, így a jelenben s így cselekszik a jövőben is.

Veszprémi vármegye területéről is szép összeget jegyeztek a hadikölcsönre. A veszprémi pénzügyintézeteknél a következő összegeket jegyezték:

Veszprémi Takarékpénztárnál	1,500.050 kor.
Veszprémi megyei Takarékpénztárnál	365.000 „
Közgazdasági Banknál	245.000 „
Adóhivatalnál	268.000 „
Összesen	2,378.050 „

Multkori kimutatásunkhoz még hozzávésszük az alábbi jegyzéseket:

Postatakarépnztárnál	122.000 kor.
Pápai Takarékpénztár	600.000 „
Páparárosi és Vidéki Takarékpénztárnál	200.000 „
Pápai Közg. Banknál	100.000 „
Pápai Hitelszövetkezetnél	50.000 „
Siófoki Takarékpénztárnál	186.000 „
A helybeli áll. polgári és keresk. iskolák alapjaiból	7700 „
A két iskola tanári kara	2400 „
A veszprémi lpartestület	15.000 „
Veszprémi ref. egyház	6000 „
Angoliskasszonyok	12000 „
Veszprémi Oltáregylet	1000 „

Adalékok a 31-es háziezredünkről.

Ismerjük meg hős katonáinkat, feljlesztményüket, nézzük bámulattal férfias bátorságukat, önfeláldozó kötelességteljesítőket. Hogy büszkeséggel töltheti el lelkünket, ha honvédekatonáinkra gondolunk, igazolva látjuk már azokban a közleményekben, hírekben, melyek eddig kezeink között vannak. Szerény töredékei ezek annak a hosszú, hosszú láncolatnak, melyek tettek, hősiességek sorozatában honvédeink nevéhez fűződnek. Szerény töredékei az alábbiak is. De ne szűnjünk meg róluk beszélni, menjén át véreb a gyermeknek, a felnőttnek, hogy szeresse, tisztelje magyar katonáinkat, mert hősök. Emléküket őrizze meg minden hazafi szívében, lelkében, őrizze meg neveiket a falu népe, a város lakossága! Nőjjön fel az ifju sarjadék e jelgében: a Király, a Haza!

31-esek a katonai erények ezer példáit mutatják a legsúlyosabb helyzetekben is. Nagy erkölcsi erővel, nagy fegyvelmezettiséggel.

Elmondok néhány fényes példát. Legyen a fiatalok előtt buzdító példa, tanulságos példa, kövessék ezeket. Figyelemmel hallgassák, hiszen apáink, testvéreink, rokonunk tettei. Nemcsak katonáink, hanem hazafias polgáraink cselekedetei.

Szabályzataink szerint, a katoná az ellenség tüzet akkor viszonozza, ha jó céltárgyak mutatkoznak. Továbbá azt a nagy erkölcsi fegyvelmezettiséget is megköveteli, hogy a katoná a legnagyobb ellenséges tüzből is kitartson még akkor is, ha a tűz nem viszonozható. Bár az ellenséges lövedékek hatásosan csapódnak le katonáink közé, nem lévén látható jól észízelhető céltárgy, a katoná ne tüzeljen, ne pazarolja töltényét, mely olyan nehezen pótolható, kivált erős ellenséges tüzből. Hanem tartson ki, míg alkalmas céltárgy mutatkozik.

Egy tábort századunk legényeége ebédjét a konyha kocsirol elfogyasztja. Tisztjei ezután szintén az ebédhez hozzá készünek. Ebben a percben parancs érkezik, hogy a század egy magaslattal szálljon meg. Biztosítandó a zászlóalj harcterelete. Célozva volt az adott parancsal meg az is, hogy a század széles frontja által magára vonja az oroszok figyelmét, mialtal a zászlóalj lehetőleg észrevétlenül kibontakozhasson a harcra.

A század fedetten, az ellenségtől leplezve kibontakozik s előre nyomul a parancsolt irányban. Alig ér ki egy tarlóra, erős tüzet kap az orosz gyalogságtól. Egy ember megsebesül. A többi zavartalanul nyomul előre. A terep szerint felekeznek s mint tanulta, először a kilövest próbálja meg minden katoná. Céltárgy nem látható a szemközti magaslattokról, ellenben az oroszok erős tüzelesé fűtül katonáink füleit mellett, csapódnak a lövedékek közéjük. Egy katonánk sem ló, hanem a volt parancs szerint beássa magát. A leghiggadtanban tűri az ellenséges lövedékek lecsapódásait, de nem viszonozza, mert céltárgyat nem lát.

Milyen önruralom ez, milyen férfias önruralom, minő katonai fegyvelmezett agrya vall!

Legyen a katoná szíve előjárójánál, gondoljon a parancsra, akkor soha sem ragadtatja magát el tévelygésre, soha magyar férfiaságától, vitézségétől akkor el nem térhet.

Egy más pontja szabályzatunknak követeli, hogy az alárendelt előjárójáról gondoskodjék. A fentebb vázolt esetben a legönfeláldozóbban teljesítette ezen követelményt egy tisztiszolga.

Mint előre bocsátottam, a fenti esetben a század tisztikara étkezés nélkül vezette a legényeéget előre. A reggeli kávét a tiszték is 4-kor fogyasztották el, azóta ételhez sem a legényeég, sem a tisztikar nem juthatott. Délután 2 órakor a legényeég evett, de már arra, hogy a század tisztikara is étkezze, idő nem állott rendelkezésre.

A tisztiszolga úrával együtt megy előre s egy orosz gyalogsági ársóval fedezéket emel ki számára. Mig századparancsnoka távcsóval tájékozódik, figyelni az ellenséget, addig ő észrevétlenül hátra csuszik az ellenséges tüzből, hogy gazdájának ebédjét előhozza. Mialtar szerencsésen meg is érkezik hozzá a kézevére eltavozottat, keresi.

Az ellenséges tüzből futva hozza egy tányéron a konyha kocsirol a fagyos levest, húst s lihegve jelenti urának:

... alázatosan jeientem, elhoztam az ebédet.

A harci kedv ragyogó példája a következő is. Egy tábort századunk az erdő szegélyén fekszik, mint tartalék. Az orosz tüzéség sráncjei csapódnak be a fába. Az ágak hullanak rá ka-

tonáinkra. Természetesen kiadják a parancsot: Srapnel tűz ellen béásní! A parancs végrehajtása után nyugodtan, higgadtan pipázva fekszik a század, várva a további parancsot. Az orosz srapnelnek a század felett robbannak. Egy felrobbant lövedék után mozdás támad a század közepén. Egy katoná kezeféjén keresztül ment egy töltelék-golyó. Ő maga bekötözi sebést a helyén marad. A hozzá érkezett századparancsnok látván, hogy erősen vérzik, hátra küldi a segélyhelyre.

Egy kis idő elteltével a sebesült jelentkezik a századparancsnokánál, hogy bevonult. Később kitudódik, hogy az orvos sebével a kötözőhelyre küldte hátra, de hős katonánk nem oda ment, hanem bevonult vissza a századhoz, mint jelentette: ő oda megy, ahol a századja van s harcolni akar velők!

Néhány rövid eset ez, epizód a sok közül. Ne olvassuk futólag, mélyedjünk bele, értékeljük meg erkölcsi kincsét! Ragyog bennök, katonáinknál a férfias, hazafias katonaszív, a bátorság, az erő, ami nemes példát nyújt, követésre ösztönöz. Becsüljük elesett hőseinknek emlékét örökre, legyünk büszkéek hőies katonáinkra, öleljük keblünkre az élőket. Amazok neveit vessük márványra s helyezzük el templomaink falára!

Ezekkel, az élőkkel, legyünk büszkéek, hogy magyarok vagyunk, hazafiak, önfeláldozók a vég-sőig koronás Királyunkért, Hazánkért.

Háborus típusok.

Nagy dolog a háboru. Lefoglal mindenkit s kitérít újjából mindent. Nincsen szépség, nincsen jószág, nincsen gonosz agyafurcsággal kieszelt szenzáció, amely a háborus eseményeket kiemelne az érdeklődés dédelgető öléből.

Ez, a háborué vagunk valamennyien. Két nagy táborra oszolva. Egyik a — katonatábor — a harctéren viaskodik. A másik — a civiltábor — meg itthon *intézkedik*. Bizik, vagy fel. Dicsér, vagy gyaláz. Oktat vagy gáncsolva kritizál. Izgalmas kíváncsisággal lesi a harctéri jelentéseket. S micsoda bosszorkányos varázs árad ki ezekből a jelentésekből! Megfogja az embert csábító erővel s különböző érzések, élvék, vélemények alakjában mindegyikből kirázza a maga egyéniségét. S ezek mind hozzászólnak a háboruhoz. Itéletüket — legyen az kedvező, vagy kedvezőtlen a harctéri jelentések *szakértői* elbírálásában — cáfolyhatatlannak tartják. Mert abban ő szerintük igazság, belátás, jól értesültség s a biztos tudásnak „előre megmondantam”-féle bölcsesége duzzad. Csak egy a bibi! Az, hogy a csalhatatlan ítélet homlokzatára elfelejtik kifüggeszteni, hogy: ebben a házában a tapasztalat, a megértés s a helyesen mérlegelő szakutadás lakosztálya fűresen áll!

A háboru eszerint emberi típusokat csinál. Különbözőket, ellentéteket! Találunk közöttük komoly fajtat s még többet — nevetésgeset... Lásunk közöttük néhányat.

1. A *titkos haditanácsosok*. Együtt találok kávéházban, sörözőben, utcasarki tőzsdében. Csak éppen hogy otthon ebédelnek. Ez alatt is csodálkoznak, hogy a nap el nem sötétedik, amiért hogy az ő szellemi világoosságuk bevontja vagy egy óra hossza időre a reflektorát. Mert ők mindenüdtök. Előre megmondják, hogy mikor esik az ellenség nyakába egyik vagy másik erősség bevetelének diadalokosorujja. Megy csak egy masodpercet se hibáznak. S ha mégis az oktondi véletlen akár a támadás, akár a védelem részéről a biztos határidőt előbb lepergeti, vagy hosszabbra nyújtja, avagy hogy a jóslás be sem következik: akkor te rosszul értetted őket, mert ők másképen gondolták s másképen is mondták!

Az Aisne, Iser, San, Visztula s Drina környékének topografiája a tenyerükön fekszik. Le is rajzolják fehér aroszra, márványsztaira, dohányos pultira. A hadállásokat elibéd vetítik s az ütközetekről úgy beszélnek, mintha végig látkák volna valamennyi lövészarkot. Meg ne próbáid, hogy elmentemdj! Gyonsujtanak előkelően főienyes mosolyokkal. Ugy érzed magadat, mintha palacsintává lapulnál roppant nagy tudatlanságod sulya alatt. Ha új jövevény vetődik elibéd, meg ha hitetlen pogány is, áldani fogja ezt a fényes pillanatot. A hadi tanácsosok jelentőségteljes arca kezies jóindulattal sugárik feléjük. Ha az új vendég feléjük bár, ellentmondani merészel, visszaköztetik s boldoggá teszik a kegyes vállvergetéssel: „Hagyja csak barátom!... ha én mondom valamit, okom van rá!” Mekkora tekintély van ebben a

rejtélyességben! És mekkora semmitmondás! Ez utóbbi azonban senki se meri szemétkébe vágni, mert reszketnek, hogy tudatlansággal vádolják őket. Csak a csendes figyelő mosolyog, de ő is csak alattomban.

A titkos haditanácsosok még többet is tesznek. Nap-nap után felosztják Európát, sőt az egész világot. Persze saját térképcsínálásuk alapján. Ők azok, akik se nem vetnek, se nem aratnak, még csak a harctéren sem mennek, hisz nem is voltak katonák! De azért mindent tudnak, mindenhol győznek. Náluk nélkül a vezérkar egyiptomi sötétségben botorkálna.

Mind Konrad ő s Napoleon!
Vezetnek sok papír-csatát.
Ha hallgató s fáj a fogad,
E sorok írója fogad:
Bajód hasfájásba csap át!

2. A *pesszimisták*. Jobbára himneműek, bár legtöbbjük anyamasszony katonája. Mindenütt megtalálhatók. Nyomukba vezet vénasszonyos sápitózásuk. Természetrajzi alapon maradvá, minden mondásuk kukiv-tojás, melyekből vészhirek kelnek. Nem beszédesek. Egy-egy vakkantás a kifejezésük, de ebben a hadviselés elitélésének, az ijedségnek, a féltésnek, a csüggedtségnek egész világa dermed. Mert fagyosak ők a lelkükből eredőleg. Beszélhetsz nekik diadalról, bizakodásról, nemzeti közös akaratról, elháríthatlan kénszerítéséről — mind hiába. Arcuk még azt is rebben. Az édes izgalom pirjának nyoma sincs rajta. Vonalai sokszögge idomulnak s mértani bizonyossággal jósóják a veszedelmét. Csak a fajtáuk szereti őket. Mások elkerülnek, mert kiolvassák belőlük, hogy nem a hazát, hanem becses bőrüket s ha van még más egyebük is, akkor még azt is féltik. Legtorzabb embertípusai a nagy háborunak. Ingerültséget, elkedvetlenedést váltanak ki belőlünk. S éppen az utóbbi lehetőség miatt veszedelmese is. Kerájuk őket!...

3. Az *optimisták*. Derűek, csacsogók, elevenek. Hiszékenyek és kitalálók. A jó hírek egy parányi szála nagy események tölgyerdejévé nő meg fantáziájukban. Öröme gyújtja őket a legkisebb győzelem s jelentősnek s vonatkozóan hisznek minden távoli és közeli csekélységét. Ha a perzsa sah tisztelteti a török szultánt, vagy az ausztráliai bus negerek egy angol gyarmattal többet reggeliznek, ebből már a győzelem páimáját látják felénk hajladozni. Térpeken kiserik az előre-hátravonulásokat s a zászlócskákat nap-nap után annyival igazítják előre, amennyivel a csapatoknak az ő felfogásuk szerint előretoidniuk kellett. A kávéházban sorra vesznek minden aztalt s biztatóra korigáják a lapok kedvezőtlen jelentéseit. Virgonc, csicsergő verébként ugrálnak a hír-berekben, ahová mi is szivesen betevődünk. Mohón emésztik a csuszó-mászó rossz híreket s röpködni hagyják a jó hírek tarka pillangóit. Jó kedvükben elfognak egész orosz hadtesteket s nem egyszer káladaba zarták már az orosz cárt is. Szerintük a belga király héringet füstöl Jersey-szigeten, az angol király pedig Dánia engedélyével zuzmót termel Izland-szigeten.

4. A *hírhördök*. A háborus vészhirek holló madarai. Csak rossz, nagyon rossz hírekre csapnak le s tovaszállják reszszük. „Alázolójá!... Hallotta?” — Nem! Mit? — „Csak diszkrecio mellett!... Pestről kaptam... X. generális mondta katonakörökben... Az oroszok Berlint kerítik... Nálunk is elfoglalták már a debreceni szalonnát, a máramarosi sőt, meg a szegedi paprikát. Ujában a Ferenc József-vízet kergetik, mert a tokaji bortól béhuratot kaptak... Igazán borzasztó!”... Hirt terjeszté hi után s miképen a kigyó megharaphatja a farkát, ha akarja, azonképen a hír is visszajut a terjesztőhöz s néhány nap múlva már egyik hírhördő társa zihálva sugja a fülébe: „Jó napot! Hallotta?... Vilmos császár elfogták az oroszok. Bezárták a moszkvai nagy harangba! A török szultán meg kézőkörö meg a cárhoz s beszegődik ugyanoda harangozóknak...” Igy megy ez körös-körbe... S elhiszi mindenki, mert különben Z. konzul nem mondta volna Ezek a jellegzetesebb háborus típusok. Mindenütt megtalálhatók. Sajnos, nálunk is! Annyit azonban bevalunk, hogy ehez a sujsztermunkához a kaptafát egy német újságból szedjük ki. *Peperci.*

Mária testvér. Szegény katonák! Elszorul a szívem, ha arra a nagy áldozatra gondolok, amit most a harctéren hoztok. Aggodalom száll meg, kibírjátok-e a küzdelmet az ellenségnél keményebb ellenfél ellen. Ugy hívjuk, hogy tél. S ti,

amikor küzdötök s mindent kockára tesztek értünk, érthető kíváncsisággal gondoltok arra, mit csinálnak otthon, akikért hideget, viszontagságot, fáradtságot türtök. Kérlek, ne nézzetek vissza, fordítsátok el tőlünk figyelmeteket. Ez a nemzedék nem ért meg titeket. Azt hiszitek rátk gondoloi? Dehogy! Elmegy a színházba s örömmel tapsol annak, hogy a vallásnak intézményeit csufolják a színpadon, melyet most becsülni tanultok. Tagra nyílt ábrázattal mosolyog, mikor azokat teszik olcsó szílemesség tárgyává, akik feleségeitket, leányaitokat annyi gondall nevelik és nevelték, akik titeket szeretettel ápolnak, ha itthon megbetegedtek, vagy a harctéren megsebesültök.

Ne gondoljátok ránk, mert lelohad harci kedvetek. Azt gondoljátok, hogy napisajtóknk elítélte a darab színrejtását? Dicsőhymuszt zengett a szerzőnek. Balkezi apostolok illelmetelen kezekkel belemarkoltak legszentebb érzelmeitekbe. De azért még se csüggedjétek! Csak bizonyos elemek éreznek és gondolkoznak így. Őket a jóérzesűek megvetése kísér. A meghurcolt apácák pedig tovább végzik önfeláldozó munkájukat, mert tekintetük magasabban irányzódik, semhogy ilyesmii miatt szárnyaszegettek lennének.

Milyen kár, hogy a színházakat a belügy-miniszter ügykezeléséből a kultusz-tárcához csatolták. Akkor könnyebben megrendszabályozták a színpadi kalózkodást, most úgy látszik a tudomány szabadságának szent nevében a színházban szabadabban s nyíltabban garázdálkodhatnak erkölcsi dolgokban.

Egyházmegyei adományok a hadsegélyző hivatal részére.

— Negyedik közlemény. —

Nagyanna: Hívek 17 kor., Scherman József plébános 8 kor., Zarka József káplán 5 kor. Összesen 30 kor.

Nagykanizsa: Plébánia 27 kor. 70 fill., Verhanoviczné, Petecsis Kálmáné, Gegenbauer Hermina 5—5 kor., Brandlhoferné 4 kor., Gyenes Sándorné 3 kor., özv. Bogárn Mihályné, N. N., Peti Györgyné, Szuknay Anna, N. N., Csertókné, N. N., Augsztenné 2—2 kor., Megyimóreczné, Szvetecz Lajos, 1²⁰ korona, Szívós Imréné, Vizeli Anna, Horváth Lászlóné, Horváth Katalin, Detrich Ilona, N. N., Czigány Róza, Kóbor Elekné, Herdi Erzsébet, Tóth Lajosné, Szveticzné, Peszleg Lászlóné, Kolongyáné, Pelcz Róza, Fehérli, Kocsis Menyhértne, Vindics Józsefné, Tóth István, Drávecz Mihályné, Gerics Vendel 1—1 kor., Eigner Ferencz, Szelesné, Encz Józsefné, Pankász Ferenczné, Aigner Teréz 60—60 fill., Kiankáné, Mixner 50—50 fill., Stupárné, Ruzicsné, Tóth Antalné, Kapitány Mária, Czike Gyuláné, Mikó Ferenczné, Németh Katalin, Pöcze Ferenczné, N. N., Polin Péterné, Plander Teréz, Plandér Éva, Czetti Józsefné, Tóth Antal, Csizmadia Istvánné 40—40 fill., Durgó Jánosné, Krisztián Borbála, Horváth Róza 30—30 fill., Pető Jánosné, Leirerné, Tomasis Jánosné, Tóth Katalin, Rehn Róza 20—20 fill. Összesen 100 kor.

Nagyradu: Gyürkis Anaklét lelkész 20 kor.

Nagyrecse: Bősze Jenő lelkész 10 kor.
Nagyszakácsi: Vizi István pléb. 25 kor., Neumann József, Varga Jánosné, Mazzag János, Nagyfi József, Szakmáry László 1—1 kor. Összesen 30 kor.

Nagyvásony: 42 kor.

Nagytevel: Hívek 110 kor., Légár Hugó lelkész 10 kor. Összesen 120 kor.

Nagocs: Hajós Enrdé plébános 200 kor., Kiss Ferencz 30 kor., Pantler József, nagy Rentler Ferencz, Roth Antal 20—20 kor., Müller Ádám 12 kor., Fulmer Ferenczné, Piel István 10—10 kor., Marosi Mártonné, Manhalt Vendelné, Kocsis János 4—4 kor., Kimmel Máttyás, Harag József 3—3 kor., Farkas János, Pautler István Kovács, Rentler

Mária, Knoll Ferencz 2—2 kor., Czompó Pál 1—20 kor., Peintler György, Balog István, Balog Ádám 1—1 kor. — *Zics községben*: Lanczinger Márton, felső Schmidt Márton 10—10 kor., Geiger János, Pfleger János, Rendler Gyula 3—3 kor., Schutzbach György, Pantler Vendel, Pfleger István, Veinper Mátyás 2—2 kor., Jencski Ferencz, Lanczinger József, Gerbovics Mihályné, Gerbovics Mihály, Gerbovics István 1—1 kor., Buday István 30 fill. Összesen 397 kor. 50 fill.

Nemesapáti: Vajda János plébános 100 kor., Hívek 31'50 kor. Összesen 131 kor. 50 fillér.

Nemesbük: Szukits Vendel lelk. 40 kor. *Nemesrádó*: Herczog Mihály plébános 20 korona.

Nemesördönice: Papp Imre plébános 10 korona.

Nemesvámos: Dr. Pados Gábor pléb. 10 korona.

Nemesvid: 76 kor.

Nemeszita: Kelemen Géza pléb. 20 kor.

Némélad: 32 kor.

Németyfalva: 81 kor. 40 fill.

Naszlop: Hamvai Antal plébános 20 kor., Németh Jenő káplán 5 kor. Összesen 25 kor.

Olaszfalva: Dombay János lelkész 10 kor.

Ostropán: Hívek 50 kor., Viniss Fülöp lelkész 10 kor. Összesen 60 kor.

Órczlak: Milkovics László lelkész 10 kor., Nagy József, Ujváry Gabriella 5—5 kor., Vágner János, Szalay Kálmán 2—2 kor., Braun Pálné 1 kor. 30 fill., Méhes Lászlóné, Berger Jakab, Drünpeck Ferencz, Kozma Istvánné, Pataky Gyuláné, Gál János, Ivanich Aranka 1—1 kor., Gersa Mihály 70 fillér, Kollár Lajosné 60 fill., Kapitány József 20 fill. Összesen 33 kor. 80 fill.

Óskü: Hívek 38 kor., Németh József plébános 12 kor. Összesen 50 kor.

Ósi: Léránth Antal plébános 50 kor., Hívek 23'31 kor., Rózsafűzér-Társulat 6 kor., Seidemann Ilona 3 kor., Schädli Józsefné, Muszel Odón, Kutor István, Kurucz Leopoldina 2—2 kor. — *Nadasdladány községben*: Dr. Ridlerné 10 kor., Unger János 6 kor., Torma József házikáplán, Eitner Jánosné, Gerencsér Zsigmondné 5—5 kor., Sebestyén József 4 kor., R. kath. iskolás gyermekek 2'70 kor., Reitler Ferenczné, Hochstetter Pál, Horváth Istvánné, Wimmer Vilmos, Koller Károly Jenő kántortanító, Czeider Gyuláné, Szandbauerné, Baranyai Jánosné, Horváth Károly, Jády Gizella 2—2 kor., R. kath. óvodás gyermekek 1'58 kor., Mihályi János, Littmann Jánosné, id. Varga Ferencz, Mihályi János, Tolner Jánosné, Angyal Mihály, Tolner Mihály, Kajdy Vilmos, Szőke János, Förstner Albert, Mohos Béla, Bajza Elemér, Kersler Rókusné, Smideg Sándor, Kukorelly István, Horváth József, Stein Adolfné, Stein Adolf, Buzássy Lajos, Sebestyén János, Buzássiné, Lencsés József, Bedőcs Hedike, Bedőcs Ilus, Németh István, Hutvágner Mihály, Szilágyi Juli 1—1 kor., Sebestyén Jánosné, Ódor Jánosné, Tolner Józsefné, Fenyő Mihályné 40—40 fillér, Dalmati Mihály, Molnár József 30—30 fillér, Sárosdi Istvánné, Angyal Istvánné 20—20 fill. Összesen 179 kor. 69 fill.

Páloznak: Gallik Osváld sz. Benedékr. kormányzó 40 kor., Czigány Pál plébános 28 kor., Reznák Albert balatonfüredi lelkész 20 kor., dr. Vurdics Ignác tihanyi perjel 2 kor. Összesen 90 kor.

Pápasalamon: Csaplár Antal plébános 100 kor.

Pápa: Hívek 130 kor., Kriszt Jenő plébános 25 kor., Kreizer József 20 kor.,

Wimmer Károly, Bereczk Gyula, Dragovits István 10—10 kor., Kreutzer Ferencz, Németh Imre 5—5 kor., Schweighoffer tanár 2 kor. Összesen 217 kor.

Pápaesztér: Gerstner Ignác plébános, Hívek 50—50 kor., Majeresik János káplán 10 kor. Összesen 110 kor.

Pápakövesi: Hívek 172'21 kor., Pethó János plébános 8 kor. Összesen 180 kor. 21 fillér.

Peremárton: Sermán Antal plébános 50 kor., Szapuláré-társulat 31 kor., Hívek 30'24 korona, Kath. Olvasókör 25 korona, Rózsafűzér-társulat 20 kor. Összesen 156 kor. 24 fillér.

Porca: Ésonkay Zsigmond 50 kor., Fellenbek János 21 kor., Babócsay János 20 kor., Hívek 12'42 kor., Venczel István, Bittmann Ferencz, Véber Istvánné, Ambrus András, Schneider József 10—10 korona 50—50 fill., Répás József, Bittmann Antal 10—10 kor., Horváth József 8 kor., Szent Antal-persely 6'04 kor., Gartner György, Ambery Lőrincz 5—5 kor., Nuszbaumer Ferenczné 40 fill. Összesen 200 kor. 36 fill.

Rezi: Havassy József plébános 20 kor. *Románd*: 20 kor.

Siófok: Torkos Pál plébános és Rusznyák Ferencz káplán 30 kor.

Somlósöllös: Somogyi Lajos plébános 30 korona.

Somlósárhely: Antal Lajos plébános 30 korona.

Somogyacsa: Nemsur Ignác lelk. 15 kor. *Somogyásmon*: Szántó László plébános 25 kor., Hívek 23'50 kor., Ragats Kálmán káplán 4 kor. Összesen 52 kor. 50 fill.

Somogysszentmiklós: Plébánia-hivatal 10 kor., Kuczebár József 5 kor., Gödér József és Mária 4 kor., Bakán István 2'60 kor., Szollár István, Ruskár Károly 2—2 korona, Spollár Ferenczné 1'60 kor., Kiszalák Ferencz 1'20 kor., Gunyhó József, Kuczebár Ádám, Munkácsi József, Bali Katalin, Szukics Mihály, Vadlek Mihályné, Imics Mária, Szollár Ferencz, Lóki Gáborné, Kuczebár János, Petrehovics Rozi 1—1 kor., Mátyas Verona 40 fill., Kumbár Juli, Szollár Katalin. 20—20 fill. — *Liszó községben*: Sz. Antal-persely 4'04 kor., Horváth Györgyné, Domján Rozália 2—2 kor., Miholcsek József, Máté Józsefné, Müller József 1—1 korona, Gerics Ádám, Bencsik Mária 40—40 fill., Smolcz Mihály 30 fill. Összesen 55 kor. 34 fill.

Súr: A klosterneuburgi apátság sári gazdasága 1000 kor., Danassy György lelkész 100 kor., Hívek 5'73 kor. Összesen 1105 kor. 73 fill.

Sümeg: Németh János plébános, Végh József káplán, Hívek 10—10 kor., Somlyai Ambrus káplán 5 kor. Összesen 35 kor.

Sümegcséhi: Szanyi Ferencz plébános 20 kor., Hívek 7'76 kor., Stirling János káplán 5 kor. Összesen 32 kor. 76 fill.

Szapár: 5 korona.

Szenibálás: Herbay Pál pléb. 50 kor., Sz. Antal-persely 20 kor. Összesen 70 kor.

A veszprémiek figyelmébe. Veszprém-

ből a legközelebbi napokban azoknak a honvédeknek a csoportja indul ismét hadba, akik a harctéren megsebesültek, de sebikből már kigyógyultak. *Schamschula Rezső* tábornok neje itt helyben épen oly mindent kiterjedő figyelemmel gondoskodik bátor honvédek jölétéről, mint férje teszi ezt a harctéren s ő neki jutott tudomására, hogy ezek a szegény katonák nincsenek a hideg ellen kellőképpen a szükséges meleg ruhadarabokkal ellátva. Öméltósága a veszprémi honvédtisztek

nejeivel mozgalmat indított arra nézve, hogy ezeket a mi honvédeinket lássák el a hölgyek első-sorban a szükséges ruhadarabokkal, mert a Hadsegélyző Hivatal útján a felruházás hosszú időt venne igénybe, s addig igen sokat kellene szenvedniük szegény katonáknak a hideg miatt. A nemes eszmét általános helyesséssel fogadták város-szeri, s máris sok meleg ruházati tárgy érkezett a gyűjtő-bizottság elnöknőjéhez, ki ezután is kéri a jószívú emberbarátokat, hogy adományaikkal az eszme megvalósításához hozzájárulni szivesek legyenek. Az adakozók névsorát lapunk következő számában közöljük, s nyilvánosan nyugtazzuk.

H I R E K.

— **A székeskáptalan hadikölcsöné.** Mult számunkban akkor említett okokból nem közöltük a veszprémi székeskáptalan jegyzését a hadikölcsönre. Az ügy lebonyolítása után immár jelezhetjük, hogy a székeskáptalan a saját vagyonából, és a rendelkezésére álló alapokból, valamint tagjainak külön jegyzéséből összesen 1,302 650 koronát fordított a nemzeti ügy előmozdítására.

— **A vármegyéről.** A vármegye központi választmánya f. hó 26-án ülést tartott, melyben elintézte a országgyűlési képviselőválasztók ideiglenes névjegyzéke ellen beadott 83 felszólamlást.

Az állandó választmány dec. 5. és 12-én ülésezik, amikor előkészíti a december 14-én tartandó közgyűlés tárgysorozatát.

— **Vitézségért kitüntetés.** Nemes Baur Nándor cs. és kir. 83-ik gyalogezredbeli századost, *Juraszek* János kir. törvénytörvényes elnök, sógorát a király az ellenség előtt tanúsított bátor és vitéz magatartásáért a hadikéltményes vitézségi éremmel tüntette ki. Gratulálunk. Egyben megemlítjük, hogy a vitéz kapitány súlyosan megsebesült, amely sebesülés csak azért nem lett halálos végű, mert az az imakönyv, amelyet édes anyja — úgy szólván — ráerőszakolt bátor fiára, felfogta a gyilkos golyó erejét s a golyó nemes részeket nem érintve, csak bordatörést okozott. Ugy-e az isteni Gondviselés az édes anya hívő lelkeért csodat is mivel?! A hős kapitány másodsor is buzgón hívő édes anyjának köszönheti életét.

— **A tapolczai kórházi kápolna.** Tapolczán ez év folyamán fejezték be a modern csinos Erzsébet-kórház építését. Közadakozásból kápolnát is építettek mellette az apóti igalmes nővérek és labadozó betegek részére. A kápolnát f. hó 19-én szentelték fel. A szentelést dr. Rédey Gyula nagyprépost végezte. A szertartás után az új kápolnában misét mondott s a megjelentekhez szép beszédet intézett a háborúval kapcsolatos felebaráti szeretet gyakorlásáról.

— **Adományok.** A Veszprém városi kórházban levő harctéri sebesültek részére a következő adományok érkeztek: Veszprémi Vörös Kereszt-egylet útján Réde község 12 pár papucs. Lang Janka „Tolnai Viáglapja”. Radi István 4 ing, 1 gatyá, 1 trico-ing, 1 trico-nadrág, 8 harisnya. Vörös Kereszt-Egylet 20 ing. Vörös Kereszt-egylet útján: Gróf Nadasdy Tamas Nadasdladány ismetelten 12 drb. facány. Lorántffy Zsuzsanna-leányegylet 6 drb. ing. A nemesszívű adakozóknak hálás köszönetet fejezi ki a Veszprém városi kórház Igazgatósága.

— **Hírek a katonakórházról.** A szeriet és megértés ünnepe, a karácsony a nalunk felekvő vitéz sebesült katonák mellett sem fog észrevételül elsurranni. A kórházparancsnokság folyó hó 28-án érkekezletre hívta egybe a vöröskeresztes ápolónőket és a kórházi tisztikart. A gyűlés tárgya az volt, hogy általánosságban megbeszélhessék, hogyan és mily módon volna rendezendő a sebesülteknek megajándékozásával járó karácsonyi ünnepe, amely az otthonuktól és öveik távollevő és hazajárt, meg nemzetéért magát feláldozó vitézre örömet és megnyugvást hozzon. Alig is lehet ma fontosabb kötelességteljesítése az otthonmaradtoknak, minthogy minden alkalmat felhasználva, a legteljesebb odaadással siessenek segítségére, lelki és testi fáradaimait enyhítésére, azoknak, akik éretünk verzenek és harcolnak. Ennek átértése mozgatja ma az egész társadalmat és egy-

mással vetekednek az emberek a jótékonykodásban és áldozathozásban. Az értekezlet egy hatágy bizottságot választott. Ennek tagjai: *Bedy Gyuláné, Bezzerdj Ivánné, Beniczky Irma, Csapó Kálmánné, Juraszék Mádi és Papp-Kovács Jánosné* lettek. Azonkívül az Angolkisasszonyok és az Irgalmas nővérek egy-egy tagnak delegálására kérétek fel, valamint a kórházi tisztikar részéről *Pados Béla* és *Koritsánszky Ottó* vesznek részt a bizottságban. A bizottság már akcióba lépett és a különböző osztályokon külön-külön tartandó ünnepélyek sorsrendje és a megajándékozás módja fölött rövidesen határoz.

Puch Lipót, 84. gyaioezredbeli, a háborúból beteg visszatrért kövitéz (Wienből), akit a legutóbbi szükségessé vált kórháziürités alkalmával, további kezelés céljából a zirci kórházhoz szállítottak, folyó hó 24-én 29 éves korában meghalt. Ez az elhunyt vitéz volt a harmadik, aki a kórházban eddig ápolit 1603 sebesült és beteg közül nem gyógyult fel.

Az elmúlt héten többen adtak cigarettát, hírlapot, könyvet. *Gróf Nádasdy Tamás* bakonyinánai gazdasága már másodikban küldött szarvasit a sebesültek részére. A jöletki adakozók fogadják ezúton a parancsnokság köszönetét.

Huszártiszt. *Dr. Spitzer Mór* veszprémi ügyvéd, volt tüzértiszt arra kérte a honvédelmi minisztert, hogy tisztirangjának visszanyerésével hadiszolgálatra alkalmazzák. A miniszter a kérelmet teljesítette s *Dr. Spitzer Mór*, aki most 56 éves s aki kijelentette, hogy nem helyi, hanem hadi szolgálatot kér, a honvédszázak közé hadnagyi tisztii rangban visszahelyezte.

Halálozás. Felénk sóhajt az enyészett: elhervad az élet. Megrebben a Végzet szeme: meghal a boldogságunk. Csak egy intése a rideg valónak: szertefoszlik az édes álom... Fialat szivek puha, meleg fészke hullott rá így a tél zivatara s megdermesztette egy boldogan álmadozó szép ifju asszonyok szerető szivét. *Fehér Margit* hait meg november 26-án husz éves korában a szülői házban. Csak egy éve, hogy boldog asszony, csak pár hete, hogy boldog édes anya s ma már minden szépségét, jószágát, boldogságát zokogva siratják férj, szülők s testvérek. A férj *Gács Ferenc* tart, honvédhadnagy, fővárosi postatiszt, az északi harctérben küzd hazajáért s e hazában az ő édes, kicsi családjáért... S ime, ez a fészek ma már kifosztott s kicsi galambkaja anyátlan árva... Megérezte-e vajjon a szive, hogy hűségés, szerelmes hitvesének költöző leike odaröppent hozzá utolsó bucsucskóra? Ha van rokonérzés emberi szivekben, ezek mind a részvétnek bus virágait hullatják a váratlanul elhunyt ifju asszony sírjára s részvevő szivvel ösztönnek *Fehér Sándor* családjának meyseseg gyaszában... Sokan, nagyon sokan könnyeztek a virágos kopsor mellett s fájdalmas szivvel kísérték szép, halavány lakóját az örök nyugalom helyére.

Aranyat vasért. *Hunkár Dénesné* ömeltőségéhez az „Augusztá-gyorssegelyalap” javára a következők adakoztak: *Veszprémből:* *Hartvig Iona* 1 gyűrű és 1 fülbevaló, *Kocsuba Emil* és neje 1 lánzsuzu, 1 tő és 1 fülbevaló, *Tenczlinger József dr.* és neje 2 lánzsuzu, *Kanczler Nándorné (Jutas p.)* 2 gyűrű, *Csomasz Káto* 1 gyűrű és 2 fülbevaló, *Keczer Imre* 1 láné, *dr. Fritze József* 1 aranyérme, *dr. Réthy Edéné* 1 érme, *Stubenwoll Ferencné* 2 gyűrű, 1 medaillon és 1, 20 koronás arany, *Bakos Kálmánné* 2 gyűrű, 2 tő és 1 láné, *Fodor Ferencné* 3 gyűrű, *Papp Margit* 2 fülbevaló, *Jakoy Pongrácné* 2 fülbevaló és aranytörmelék, *Palfi Fülöpéné* 1 arany-érme és 2 fülbevaló, *Poitovszky Istvánné* 5 K, *Benacsék Béla* 10 K, *Csik Alajos* 1 óraláné, *Tulis Mária* 2 fülbevaló, *Horváth Iza* 1 gyűrű és 1 fülbevaló, *Horváth Leona* 2 fülbevaló, *Pataký Henrikné (Hajmáskér)* 1 gyűrű és 10 K, *baró Fiath Pál (Aka)* 20 K, *Hunkár Béla (Nyeszkenye pusztá)* 20 K, *Hunkár Beláné (Nyeszkenye p.)* 20 K, *Gabriely Jozsefné (Lepsény)* 15 K, *Bende Karoly (Középiszkaz)* 1 gyűrű és 1 ezüst karkötő, *Czigány Pál (Pálóznak)* 5 K, *Egyed Jánosné* 5K, *Vadnay Edit* 1 gyűrű, *Emhari Mariska* 1 nyakiáné, *Enyedy Beláné* 1 lógó és 1 gyűrű, *Schlingloff Etel* 1 gyűrű és 1 fülbevaló, *Szlavicsék Lili* 2 ezüst karkötő, 1 láné és 1 medaillon; *Horváth Gyula* 1 gyűrű, *Schmidt Lajosné* 10 K, *özü. Molnár Kálmánné* 1 gyűrű és 2 fülbevaló, *dr. Rada István* 2 arany kézelógomb, *Kálmán Istvánné* 1 gyűrű,

Koritsánszky Ottó 10 K, *Szemerey Lulu* 2 gyűrű és 1 fülbevaló, *dr. Ruppert Rezsóné* 1 ezüst óraláné, *Ruppert Annuska* 2 gyűrű, *Hajek László* 1 gyűrű, *Molterer Leleszta* 1 medaillon, *Pintér Vilmos* 10 K, *Boor Lajosné* 1 gyűrű, *Nagy Jánosné* 1 gyűrű, *gróf Normann Hypolit* 10 K, *Bott Lajosné* 1 gyűrű, *Szemerey Anna* 1 gyűrű, *Kekesy Lorinc* 10 K, *Benkő Karolyné* 2 iáné karkötő és 1 ezüst mellű, *Csapó Kálmán* 2 kézelógomb, *Sarvajcz Jánosné* 1 gyűrű és 1 mellű, *Ledniczky Janka* 1 gyűrű, *Ledniczky Terus* 1 gyűrű, *Toth Imréné (Csetény)* 1 gyűrű, *Katona Lászlóné (Budapest)* 1 sziv és aranytörmelék, *Trend Irma* 1 gyűrű, *Steiner Manó, Ius* és *Erzsi* 2 gyűrű, 4 fülbevaló és 1 sziv, *Krausz Vilmosné (Balatonalmádi)* 1 gyűrű és 2 fülbevaló, *Marton Fülöpné (Szentantálta)* 1 gyűrű, *Salfer Neili* 1 láné, *Vágó Dánielné* 1 fülbevaló és 1 gyűrű, *Adler Bözsi* és *Magdolna* 1 gyűrű és 2 sziv, *Kulcsár Karolyné* 1 gyűrű és 2 fülbevaló, *Adonyi Gizella* 1 gyűrű, *Adler Sarolta* 2 fülbevaló, *Czvikker Marianna* 1 kereszt, *Horodósy Endréné* 3 gyűrű, *gróf Wallis Gyuláné (Pápakovácsi)* *Ádám Ivan* kanonok utján 200 K, *dr. Óvári Ferenc* és neje 200 K, *dr. R-dey Gyula* 100 K, *Káuzli Dezsó* 100 K, *Péller Pál* 100 K, *Kranitz Kálmán* 100 K, *dr. Simon György* 100 K, *Stotz Ferenc* 100 K, *dr. Vegele Lajos* 10 K, *Imrek György* 2 K, *Ádám Ivan* 100 K, *Reiner Gyula* 100 K, *Laczko Dezsó* 10 K, *dr. Csete Antal* 10 K, *dr. Török Gyuláné*, 1 mellű, 1 mellű foglalat és 1 fülbevaló, *Czermák Lipotné* 1 nyaklanc, *Jákófi Zsófia (Nemesvámos)* 20 K, *Purgly Pálné (Siófok)* 10 K, *Purgly Pál (Siófok)* 10 K, *Néger Ágoston* 100 K, *özü. Wellner Lajosné* 1 kis láné és 1 gyűrű, *Róna Armin* 2 K, *Rosos István* 100 K, *dr. Vadnay Szilárdné* 1 medaillon.

Városi tisztviselők hadikölcsöne. Veszprém városi tisztviselői a megnyert részletfizetési kedvezmény mellett 3200 korona hadikölcsönt jegyeztek. Ezenkívül egyesek vagyoni viszonyaik arányában közpénzzel is jegyeztek.

Változás a tanfelügyelőségben. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Bugéi Jenő* veszprémi kir. segédtanfelügyelőt hasonló minőségben a pán-csovai tanfelügyelői kirendeltséghez áthelyezte.

Villanyvilágítás. Alig két hete azt az értesülést szereztük, hogy a városi hatóságnak petroliumra ajánlatot tettek helybeli cégek. Ily módon a villanytelep nem hivatkozhatott volna olajhianyra s a villamaram korlátozását meg lehetett volna szüntetni. Sajnos, ez a híradás téves volt. A cégeket is, a várost is felültették, mert a jelzett olajmenyiség sehol sem volt meg. Azóta a cég az áramot még jobban korlátozta s éjjeli 2 órakor a világítást megszünteti. A polgármester a céggel újra tárgyal. A cég ugyanis a nyersolajat majd háromszoros árban kapja, mint azelőtt s így az áramot a megállapított árban csak korlátozott időre szállíthatja. Az éjjeli közbiztonság azonban elsőrendű városi érdek s elsötétített város közbiztonságért a polgármester s a rendőrkapitány nem vállalhatnak felelősséget. Az új tárgyalás alapja tehát az, hogy a város hajlandó a villamosáram eddigi egysegárát az olajdrágulás ellenértékül fel emelni, mert attól tart, hogy a cég az éjjeli 11 órai teljes korlátozásra szorítkozik. Ebben az esetben ugyan perre kerülne a dolog s mire a város bírói döntést kapna, hogy vajjon a cég által emeltet *vis major* tényleg fennáll-e, addig a városi érdekeknek az áram nagyobb korlátozása miatt a csekély áremelésnél nagyobb károsodása eshetnek. Ha áram nincs, drága pénzért sem világíthatunk. Ha pedig áram van, akkor módunkban van vele takarékoskodni s kevesebb láng felgyújtásával ellensúlyozhatjuk az áram drágulását.

Gazdáink figyelmébe. Veszprémvármegye főispánja felhívta a közsegi jegyzőket, írják össze, hogy községeikben hány megbízható gazda volna, akiknél lötenyesztési célokra kiosztások lennének a lókorházakból egészségesen kikerült lovak, valamint hadi celokra besorozott és vennesnek talált kanca lovak. A jelentkezésnek 8 nap alatt kell megtörténnie, a fődolog a megbízhatóság. A gazda megkapja a csikót 6 hónapi tartás ellenében. A kancát aztán vissza kell adni az államnak.

Nincs só. Ez a panasz hangzik nálunk is, a vidéken is. Maguk a kereskedők se kapnak sőt a veszprémi vállalkozó raktárából. A sóhiánynak többféle okát híresztelik. Azt is, hogy nincs elég vasúti kocsi, azt is, hogy a sóbányák területén forgalmi akadály van. Melyik az igaz s valóban igaz-e, nem tudjuk, csak óhajtuk, hogy a

városi hatóság valamiképen segítsen a bajon. Hisz-szük, hogy segít is, mert a polgármester máris lépést tett illetékes helyeken, hogy a sóhiányon segítve legyen. A szállítás azonban ma a vállalkozótól, vagy a városiól is több költséget követel, éppen azért a közönség ne zúgolódjék, ha a kereskedők a só árát néhány fillérrel emelni kénytelenek.

A veszprémi iparostanonciskola. A vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a veszprémi iparostanonciskolában a tanítást azonban megkezdjék. Tekintettel arra, hogy nappali idő nem áll rendelkezésre, a tanítás délután 5—8-ig is megtartható. Ezenkívül a vasárnapot is felhasználhatják.

Az állami ovoda ügye. Tekintettel a rendkívüli állapotokra a vallás- és közoktatásügyi miniszter a veszprémi 3. számú állami ovoda szervezését elhalasztotta arra az időre, mikor a normális állapotok helyreállanak.

A szegény asszony két koronája. A háború sok nemeslelkűségnek kinyitkozatatója. Szmeckó Jánosné egyszerű asszonyok volt két törött fülbevalója. Erző szive megsejtette az idők járását s *Koller Sándorné* hozta, hogy értékesítése után a befolyt összeget a sebesült katonák javára fordítsák. A fülbevalóért két koronát adtak, melyet a kórház parancsnokságához juttattak. Ez a szegény asszony sokat adott. Halás lesz neki a mindennek osztogatója, de köszönetet mond *Koller Sándorné* is.

Földrengés Akán Akán folyó hó 25-én este 5 óra 19 p.-kor erős menyődzszerű robaj kíséretében földrengés volt. A nép rémülve menekült lakásaiból, az asszonyok és gyermekek sírva és jajveszékélve jártak-keltek az utcán. A kémények több helyen bedőltek s a falak is megrepedtek. A plébános kérésére a bíró rögtön doboltatott, hogy a tüzet mindenütt oltsák el, hogy ismétlődés esetén legalább a tüztől ne kelljen tartani. A lakosság csak órák mulva tért vissza lakásaiba, de teljesen feltöltözve ment csak egy kis nyugalomra, hogy esetleges veszély esetén menekülhessen. Reggel (26-án) szokatlanul sokan voltak a templomban.

Nyugalomba. *Takács Lajos* buszáki kántortanító hosszas tanítói szolgálat után nyugalomba vonult. Évekkel előbb még egyike volt az egyházmegye vezető tanítóinak s mint a közp. bizottságnak régi tagja, tevékeny részt vett az egyházmegyei tanítóegyesület minden nevezetesebb alkotásában. Sokáig élvezte a nyugalom éveit!

Lehet még hadikölcsönt jegyezni. Többféle lehet hallani, hogy kár volt nálunk is a hadikölcsön jegyzésének határidejét meg nem hosszabbítani, mint azt Ausztriában tettek. A kormány úgy látszik gondol ilyesmire, mert a helybeli postafőnökség hivatalosan arról értesített bennünket, hogy a postatakarékpénztár igazgatósága a veszprémi 1. számú távirtdahivatálnál a hadikölcsönre való jegyzést, illetve aláírást meghosszabbította.

Fizetnek a fogatokért. Augusztus hónapban katonai célokra bevonult fogatok becseréket a katonai hatóság e hétéva tulajdonosok nagy részének kifizette. Azoknak t. i. akikkel szemben az eljárás a mai napig lebonyolítható volt. Az összeg a veszprémi járásban ugy 30 ezer kor körül van. A közönség megnyughat, hogy azok is, akiknek eddig értékét ki nem fizették, a legközelebb teljesítik. Az eljárás körülményessége miatt késett eddig is. Érdekes megemlíteni, hogy a kifizetett összegből 17 gazda azonnal 4500 koronát jegyzett hadikölcsönre.

Magyarországi Munkások Rokkant-és Nyugdíjjeletének központi vezetősége 1 millió 50 ezer koronára értékű hadikölcsönt jegyzett. Továbbá felhívta összes 500 vidéki fiókjait jegyzésre. Így a veszprémi 48. számú fiók is különsegélyalapjából 1000 korona hadikölcsönt jegyzett. Itt megemlíti, hogy a főtnevezett egyesület vezetősége már a háború kitörésekor 1 millió kor. értékű államkötvényt vásárolt. Tehát ilyen áldozatkészséggel járul a haza oltárára ez a kisebbség által alapított hazafias és humanus emberbaráti intézmény.

Tanítóink figyelmébe cím alatt egy előfizetési felhívás tetéit közzé, melyben *Bugéi Jenő* kir. segédtanfelügyelő és *Kranitz József* kir. tanfelügyelőséghez szolgálattételre berendelt áll. iskolai igazgatótanító „Egységes tananyag beosztás” címmel egy könyvet jelentenek meg. Értésitem a lap olvasóit, hogy ezen munkában részt nem vesznek. *Kranitz József.*

— **Derék község.** Kevés falusi község-előzte meg a somogy megyei Göllét a hadikölcsön jegyzésében. Erdemes a megemléstésre, hogy ebből a községből 101 polgár 120 ezer koronát jegyzett s a kötvények értékét készpénzben lefizette.

— **Iskolák és szülők figyelmébe!** Dr. Török Gyula rendőrkapitány az alábbi felhívás közzétételére kért meg bennünket: A község közéből panasz érkezett hozzám, hogy a gyermekek, főleg iskolás fiúk és leányok a jelenlegi hideg idők alatt a járdákon, csuszákra csinálnak, ami által az amugy is sikos járdákat még veszélyesebbé teszik. Felkérem ennél fogva az illetékes tényezőket, — tanítókat, tanárokat, de főleg és elsősorban a szülőket, miszerint figyelmeztessék és tiltsák meg a gyermekeknél, hogy az utcákon járdákon csuszakaljanak, mert ezáltal a járó község testi épségét, sőt életét is veszélyeztetik. Ha pedig jelen felhívásom dacára is a járdáknak ily módon való közveszélyessé tétele továbbra is fennmaradna, úgy a jövőre nézve kénytelen lennék a gyermekeikért felelős szülőket ellen a legerélyesebb intézkedéseket fogantatni s őket szigorúan megbüntetni.

— **Faásásért tuskót.** A polgármester közhírré teszi, hogy az alsóerdei vágóterületen az ideai vágást kijelölték s e szerint a fakíásása megkezdhető. Akik a termelőndő tuskó ellenében fát kíásni akarnak, a városi gazdaságnál jelentkezzenek.

— **Egy ügyes takarítónő, ki padlót kefélni is tud, felvétetik Wellner Gyula fogműtermében, Rákóczi-ter 22. sz.**

A háboru krónikája.

November 22. A szövetségeseknek az orosz főerők ellen irányuló támadása Orosz-Lengyelországban az egész arcvonalon előrehaladt.

A Czensztokótól északra felváltva két ellenséges zászlóalj megadta magát.

Keleten a hadműveletek tovább folytatódnak. Lodznál a németek támadása előbbre haladt.

A nyugati harctéren a helyzet lényegében változatlan maradt. Az ellenség csaknem az egész arcvonalon élénk tűzérési tevékenységet fejtett ki.

November 23. A szövetségesek támadásukat Orosz-Lengyelországban energikusan és sikerrel folytatják.

Déli szárnyunk elérte a Szremiava terepszakaszt.

A császári és királyi csapatok eddig több mint 15.000 oroszot ejtettek foglyul.

Döntés még nem történt.

Dunajecziől nyugatra és a Kárpátokban is nagyobb harcok vannak folyamatban.

A németek Lengyelországban még harcolnak a győzelemért. Plocktól délre Lodz és Czensztokónál a küzdelem még tart.

Szerbiában az utóbbi két napon hírszerző küldöniményeink megint 2440 szerbet ejtettek foglyul; az e hónap 6-ika óta lefolyt harcokban foglyul ejtett szerbek száma ezzel összesen 13.000-re emelkedett.

November 24. Orosz-Lengyelországban még nem történt döntés. A szövetségesek a támadást Czensztokótól keletre és Krakótól északra folytatják. Pilicza község elfoglalása alkalmával csapataink tegnap 2400 oroszot elfogtak. Nehéz tűzérőnk tűzének hatása hatalmas. A hidihelyzet

megkívánta, hogy egyes kárpáti szorosokat ideiglenesen az ellenségnek engedjünk át. A Przemyslből november 20-án intézett kitérés a körülzároló csapatokat a vár nyugati és délnyugati arcvonalától messze visszazorította.

Kelet-Poroszországban a helyzet változatlan. Lengyelországban Varsó irányából érkező új orosz haderő föllépése a döntést még késlelteti. Czensztokótól keletre és Krakótól északra keletre a szövetséges csapatok folytatták támadásaikat.

Nyugaton Nieuport és Ypern körül a harc tovább tart.

Az argonnei erdőségben a németek lépésről lépésre tért nyernekn.

A török csapatok elérték a Szuez-csatornát. Az angolok több helyen vereséget szenvedtek és futva menekülnek. — A török csapatok az oroszokat visszazavere, Batum ellen nyomulnak előre.

November 25. Az orosz-lengyelországi csata kemény hidegben mindkét részről nagy erővel folyik tovább. Csapataink Wolbrom felé és Pilicza község mindkét oldalán tért nyertek és ismét számos foglyot ejtettek.

A monarchia belsejében ez idő szerint 110.000 a hadifoglyok száma, köztük 1000 tiszt.

A keleti harctéren a helyzet még nincs tisztázva.

Lengyelország északi részén az ott folyó súlyos harcokban még nincs döntés. — Lengyelország déli részén, Czensztokó környékén áll a harc. A déli szárnyon, Krakótól északra a támadás előre halad.

Nyugaton jelentékeny változás nem történt. Egy angol dreadnought Irszág északi partján aknára futott és elsüllyedt.

November 26. Az ung- és zemplémmegyei kárpáti szorosokon betört ellenség visszaverése sikerült. Az uezsoki szoros újból birtokunkban van s ezzel Ung vármegyét megtisztítottuk az ellenségtől. A Zemplénmegye felső részébe benyomult orosz hadak is súlyos veszteségek közt vonulnak vissza.

Orosz-Lengyelországban a hatalmas merkőzés még tart. Csapataink ebben a csatában eddig 29.000 oroszot ejtettek foglyul, 49 gépfegyvert, valamint sok egyéb hadianyagot zsákmányoltak.

Kelet-Poroszországban a németek minden orosz támadást visszavertek.

Az oroszoknak Varsó irányából ellenük intézett ellentámadása Lovicz-Strykov-Brzeziny környékén meghiúsult.

Czensztokótól keletre is valamennyi orosz támadás arcvonaluk előtt összeomlott.

Csapataink Szerbiában súlyos harcok között már mindenütt átlépték a mocsaras Kólubara-völgyet. Az ellenségnek tartalékok több heves ellentámadását, az ellenségnek nagy veszteségeket okozva, visszavertük. Számos foglyot ejtettünk, számosan pedig átszöktek hozzánk.

Valjevótól délkeletre csapataink a Maljen és a Suvorov hőborította gerinceit harcolva átlépték. Ott tegnap újabb 10 tisztet és több mint 300 főnyi legénységet ejtettünk foglyul és három géppuskát zsákmányoltunk.

Veszedelemben van az indiai császárság. Egyre terjed az angolelles mozgalom. Az angolok megelőző intézkedésekről gondoskodnak:

uj alkirályt neveznek ki és kihirdetik az ostrom-állapotot.

November 27. Az ungvári főispántól érkezett értesítés szerint csapataink az uezsoki-szorosban a betört ellenséget megverték és kiszorították az ország területéről.

A zempléni főispán ugyancsak győzelemről ad hírt.

Az ellenség az ország területéről minden helyen megkezdte a visszavonulást.

Kelet-Poroszországban Mackensen tábornok csapatainak harcaiban Lodznál és Lovincznál az oroszok nem kevesebb, mint körülbelül 40.000 sebesületlen foglyot vesztek; a németek 70 ágyút, 160 lövészerkocsit, 166 gépfegyvert zsákmányoltak.

Nyugat-Galicziában csapataink a Dunajecsaló folyásán át előrenyomult orosz erőket visszaverték.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Inter-urban

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömes, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

IRODALOM.

* **Karácsonyi szindarab.** A közelgő karácsonyi ünnep a tanítók, intézetek, egyesületek nagy részét arra ösztönzi, hogy karácsonyi szindarabot rendezzen. Erre a célra melegen ajánljuk *Wimmer* Károlynak, a pápai kath. tanítónaképző igazgatójának bájos karácsonyi színjátékát. Címe: *A gyermek álma*. Karácsonyi kép 2 felvonásban egy álomképpel. Ára 30 f. Kapható a szerzőnél Pápan és az Egyházmegyei Nyomdában Veszprémben.

* **A „Borromeus”** hitkönyvtári folyóirat (Győr; előfizetése 8 kor.) új, XXIX-ik évf.-nak első, adventi füzeté bőséges és értékes tartalommal jelent meg, amelyből különösen kiemeljük dr. Tóth József szombathelyi apátkanonok négy kitűnő fejtegetését a teljes, erős, eleven és alhatatos hitről. Jövő karácsonyi számában szép alkalmi beszédek is lesznek kórházi, árvaházi stb. karácsonyfa-ünnepélyekre, s megható beszéd Szilveszter-estére. Minden vasár- és ünnepnapra közöl legalább egy tartalmas, szépen kidolgozott szentbeszédet. Igen jó hasznát lehet venni az igehirdetésben.

* **Alkalmi szindarab.** Karácsony közeledtével felhívjuk olvasóink figyelmét dr. Magyarász Ferenc „Béke a háboruban” c. alkalmi kis három felvonásos szindarabjára, mely rendezés, kiállítás és színpad dolgában sem nagyobb költséget, sem különösebb gondot nem kíván, iskolás gyermekekkel is előadható, de gyakorlati műkedvelők is találhatnak benne hálás szerepeket és helyzeteket. Kivált oly városokban, hol sebesületek ápolnak, igen alkalmas karácsonyi darab. Egy példány ára 30 fillér. Tekintettel az idő rövidségére, szíves megrendelést hamarosan kér tisztelettel a szerző (Zirc).

Hazánk legelső és legnagyobb

templomberendezési műintézete.

Szobrászat, oltárépítéset, aranyozás és festéset. Templomok stilszerű új berendezése. Oltárok, szószékek, keresztkutak, urkoporsók, szobrok, stációképek, gyónószékek és templompadok készítése.

Régi oltárok renoválása, aranyozása és festése.

Templomfestés a legegyszerűbbtől a legművészebb kivitelig. Szegény templomoknak kedvezmény és részletdíjazás. Munkamegtekintés és megbeszélés végeti saját költségemen utazom. Készített munkáim művészi és tartós kivitelét elismerő iratok ezreivel bizonyíthatom.

Arjegyék ingyen és bérmentesen.

LEWISCH ROBERT Szombathely.

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. —

Ezt az okot, vándorlásiainak ezen ismérletlen rugóit könnyen megtalálhatjuk, ha újra Európa térképére tekintünk. Európa közepén ugyanis ott találjuk a germán fajú németeket és a történelemből tudjuk, hogy ott voltak már a történelmi korban, a rómaiak idejében is. Itt találjuk meg tehát a kelta fajok nyugat felé való vándorlásának magyarázatát. A germán fajú népek ugyanis, akik időrendben a keltáknál későbbi időkben jöttek Ázsiából, százados ismeretlen küzdelmek közben szorították őket mindinkább nyugat felé, annyira nyugat felé, hogy népe még az európai szárazföldtől külön álló Britanniába, a mai Angliába is átment, ott is keresve az elő nyomuló germán fajok ellen védelmet és állandó lakóhelyet.

A kelta fajok tehát minden oldalról és minden irányba hátráltak a germánok elől, ami halgatag elismerése volt a germán elem fölényének. A kelta fajok életrevalóságának a hiányát ezen a tényen kívül más is bizonyítja.

A római birodalom terjeszkedése alkalmával századok leforgása alatt római alattvalók lettek. Ez a meghódolás minden kelta fajú népnél egyértelmű volt a beolvadással. Erre a történelmi fényes bizonyítékokat szolgáltat. Nézzük a beolvadást országonként.

A Pó mellett lakó gallusok vagy kelták adták ennek első példáját. Rövid idő múlva egy eltűnt ezek nyelve a közjük betelepülő római gyarmatosok és katonaság hatása alatt, hogy két század múlva hirmondója se maradt és ékes latin nyelven beszéltek azok a kelták, akiknek a királyuk (Brennus) nem is nagyon régen Róma elfoglalása alkalmával fennen hangoztatta: *Vae victis!* (Jaj a legyőzötteknek).

Hasonló sorsra jutottak nem sokára a hispaniai kelták, a mai Spanyolország őslakói. Ugyanolyan gyorsan latinokká lettek ők is és még Portugália is, mely egy Viriathus nevű pásztor vezérlete oly kemény ellenállást fejtett ki, rövid idő alatt átalakult nyelvben, gondolkodásban és érzelében egyaránt. Szinte csodaszzerű az a hódítás, mit a római birodalom ennek a hanyatló fajnak a rovására tett nem csak területileg, hanem — ami a világtörténelemben majnem páratlanul áll, nyelvi téren is.

Utánuk a mai Franciaország őslakóira, a galliai keltákra került a sor. Ezeknek a meghódítása — mint a világtörténelemből ismeretes — a nagy Julius Caesar nevéhez fűződik. Nem utolsó az a gondolat sem, ami Caesart erre a hódításra vezette és amely megtisztelő a germán fajra, éppen olyan lealázó a keltákra.

A nagy Caesar éles szeme ugyanis messzire belátott a jövőbe. Ez az előrelátóképesség annak az elkerülhetetlen ténynek a megismerésére vezette őt, aminek bekövetkezését a jövő oly kézzelfoghatóan igazolta: az elpuhult, egymással civakodó és kevés ellenállóképességgel bíró galliai kelták mihamarabb áldozatul fognak esni a Rajnán innen lakó vitéz germánoknak, a mai németek elődeinek. Hogy ez meg ne történjék és ezen, a római birodalomra, veszélyes vitéz német nép meg ne előzze őket, gyorsan hozzá kellett fogni Gallia meghódításához. Hadd legyen ez a föld inkább római, mint német, akik így megerősödve még veszélyesebbé válnának a rómaiakra nézve.

Ez az ok vezette a rómaiakat a mai Franciaország régi területének, Galliának elfoglalására. A hódítás itt sem ment valami nagy nehézséggel. Az összetartani nem tudó kelta törzsek egymás után hódoltak meg a római sások előtt és ha megkísérelték is még lerázni magukról a római uralmat, mindaz csak meddő kísérlet maradt. Beolvadásuk itt is rohamos léptekkel haladt. Beolvadtak az aquitánok, be a belga kelták, valamint a többi apróbb törzsek is, úgy hogy egy század leforgása után a mai Franciaország azon kori területén mindenki latinul beszélt már.

Amit a nagy Caesar előrelátott, bekövetkezett, ha mindjárt 5 száz évvel később is. Amint előbb említettem, a frank németek Chlartvig alatt csakugyan benyomultak a római hadseregtől elhagyott Galliába és uralmuk alá hajtották a keltáknak ellatinosodott utódait, akárcsak annak idején Caesar a még kelta nyelven beszélő elődeiket.

A római hódítás a kelta népelem közt ezzel meg nem ért véget. Már Caesar átvitte győztes fegyvereit Britanniába, a mai Anglia területén lakó kelták köz

s utat mutatott az utódoknak Britannia meghódítására, ami nem sokára el is következett.

Nem csoda, ha Caesart ennyi fényes győzeimei után oly kitörő lelkésedéssel fogadták otthon. A nép natártalanul ragaszkodott hozzá, az előkeleők pedig lettek tőle. Félték tőle, mert benne láttak a kornaut köztársaság megbuktatóját és a monarchia megalapítóját. Mind a kettő nem sokára be is következett.

Caesar nagyszabásu hódításaival még nem ért véget a kelta fajú népek meghódítása és elatinosítása. Laktak még kelta fajú népek Európában egybeült is. Ez már benünket is érdekel annyiban, amennyiben hazánk mai területének egy részén játszódott le az újabb hódítás. Hazánk mai területén, a Dunántulon is kelta fajú népek laktak. Minthogy Caesar terve szerint a Duna vonaláig kellett kitérni a birodalom határait, mint természetes védelmi vonalig, így tehát a Duna vonalán alul eső Pannoniát is meg kellett hódítani. Ez már a császárság első szakába esik, amit minden valószínűség szerint a nagy Caesar maga hajtott volna végre, ha a rajongó köztársaságiak őt még nem gyilkolják. Utódai alatt azonban az eredeti tervet következetesen végrehajtották és Pannoniát római területté tették.

Ugyanaz a beolvadási folyamat ment végbe itt is, akárcsak a többi kelta országokban. A különbség legfeljebb az, hogy a pannoniai kelták még előbb és könnyebben lettek latinokká, mint a többi rokonai. Itt is eltűnt a kelta nyelv és a mai egész Dunántulon szelvényben-hosszában latin szó csengett mindenkinek az ajkán.

— **Fata János lakatásmesterhez egy tanuló felvétetik.** Veszprém, Temetőhegy, Béla-utca 1. sz.

Anyakönyvi kivonat.

— 1914. november 4-től november 24-ig. —

Születés.

Bóta János Ferenc államvasúti vonatfékező és Perlaki Anna Gizella fia Ferenc József r. kath. — Bertalan Károly polgári iskolai tanár és Sebestyén Róza fia Károly ref. — Beiczter Ferenc városi tűzör és Gáler Mária fia József r. kath. — Dobronoky János guylás és Tóth Lidia leánya Julianna r. kath. — Lendvai Imre népzeneész és Baranyai Erzsébet leánya Erzsébet Ilona r. kath.

Halálozás.

Horváth Jánosné Jaskó Magdolna szíjgyártóiparos neje r. kath. 29 éves. — Babeliuk Rozália r. kath. 4 éves. — Hornyák Pál szegényházi tag r. kath. 85 éves.

Házasság.

Kiss Imre mezőgazdasági cseléd r. kath. és Kórusz Mária házi cseléd r. kath. — Sulacsik Imre Géza m. kir. adóoszt. és Niemetz Erzsébet Mária r. kath. — Nemes Tihanyi Kiss Gábor nyug. csendőrmester ref. és Kaszás Mária (özv.) r. kath.

Fióközlet: Balatonalmádban.

Egyedüli fehérnemű bizományi lerakat:

Rádi István és Tsa

eegnel Veszprém, Fő-ter.

Férfi színes ingek gallér nélkül

35—46 cm.-ig raktáron.

Árak: 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.— korona.

Férfi fehér ingek gallér nélkül

35—46 cm.-ig raktáron.

Árak: 2.—, 3.50, 5.—, 6.—, 7.50 korona.

Férfi színes turista ingek

35—47 cm.-ig raktáron.

Árak: 2.50, 3.50, 5.—, 6.— korona.

Férfi fehér apacs ingek

3.—, 5.—, 7.— korona.

Gyermek fehér és színes ingek

2.50, 3.—, 3.50 korona.

Férfi hálóingek

35—47 cm.-ig raktáron.

3.—, 5.—, 6.50 korona.

Férfi alsónadrág

gombos. Árak: 2.50,

3.—, 3.50, 4.— korona.

zsinóros. Árak: 1.50,

2.40, 3.— korona.

rövid, színes.

Árak: 2.—, 3.50 kor.

Nagy választék

Borsalino és Gyukits kalapokban.

valamint a legújabb nyakkendők-, gallér-, harisnya-, zsebkendők- és keztyűkben. Ernyők 1200 napi jótállással, sétabotokban legújabb különlegességek raktáron.

Plébános és tanító uraknak 8% árengedmény.

Levélbeni rendelések legpontosabban eszközöltetnek, meg nem felelő árut készséggel visszaveszünk

Vasuti menetrend.

Vonat indul Veszprémből.

Városi állomás	Alsóörs felé	Honvédlaktanya
Reggel 4 ó 24 p		4 ó 29 p
Délelőtt 9 ó 44 p		9 ó 48 p
Délután 4 ó 57 p		5 ó 01 p
Délután 2 ó 06 p		2 ó 11 p

Városi állomás	Czellődömök felé	Jutas
Délelőtt 10 ó 10 p		10 ó 50 p
Délután 2 ó 47 p		3 ó 36 p

Városi állomás	Székesfehérvár felé	Jutas
Reggel 4 ó 05 p		4 ó 44 p
Reggel 7 ó 05 p		7 ó 27 p
Délután 4 ó 08 p		4 ó 38 p

Városi állomás	Győr felé	Jutas
Éjjel 3 ó 05 p		3 ó 23 p
Délelőtt 10 ó 10 p		11 ó — p

Városi állomás	Dombóvár felé	Jutas
Reggel 7 ó 05 p		7 ó 37 p
Délután 2 ó 47 p		3 ó 45 p

Vonat érkezik Veszprémbe

Honvédlaktanya	Alsóörs felől	Városi állomás
Reggel 7 ó p		7 ó 04 p
Délután 4 ó 03 p		4 ó 07 p
Délután 12 ó 56 p		1 ó — p
Délután 7 ó 41 p		7 ó 46 p

Jutas	Czellődömök felől	Városi állomás
Reggel 7 ó 20 p		7 ó 55 p
Délután 4 ó 25 p		4 ó 55 p

Jutas	Székesfehérvár felől	Városi állomás
Délelőtt 10 ó 39 p		10 ó 55 p
Délután 3 ó 28 p		4 ó 55 p
Este 10 ó 32 p		10 ó 53 p

Jutas	Győr felől	Városi állomás
Reggel 7 ó 03 p		7 ó 55 p
Délután 3 ó 22 p		3 ó 55 p

Jutas	Dombóvár felől	Városi állomás
Délelőtt 9 ó 01 p		9 ó 35 p
Este 9 ó 41 p		10 ó 53 p

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom friss töltésű ásvány-
és gyógyvíz nagyraktáramat.

Az összes bel- és külföldi ásványvíz
és gyógyvizek állandóan raktáramon
vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,

rendkívül kedvelt szénsavas borvíz
eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit. 1¹/₂ lit. 1 lit. 1/2 lit.

64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: **Salvator lith savanyú-
víznek, Mohai Agnes,
Giesshübli, Csizi, Pe-
tánci, Calsbadi, Ma-
rienbadi, Preblau, —
Bikszádi, Borszéki,
Guber, Parádi, Halli**
stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás ön-
költségen lesz felszámitva. Nagyobb vételnél
engedmény, ismét a dőknak előnyár.

Az összes fűszer-, csemege-, ásvány-
víz- és háztartási cikkekről a nagy
árjegyzék bárkinek megküldetik.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölnivíz, kölnivíz-pouder és kölnivíz-szappan.

Kapható drogériákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

kölnivíz-szappant, kölnivíz- és pouder, ha nincsen rajta az eredeti és
egyedül valódi, de sokszor utánzott **JOHANN MARIA FARINA** Gegenüber
dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölni-
vizet, kölnivíz-pouder és kölnivíz-szappant, ha az itt jelzett eredeti
készítmény nem volna kapható az Ön lakhelyén, mert a világhírű cég
magyarországi képviselője:

HOLCZER EMIL ZOLTÁN Budapest, VIII., Szigetvári-utca 16. sz.
egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli, hol szerezhető be az eredeti minőség.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépeső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt
a legegyszerűbbtől a
legfinomabb kivitelig minden néven
nevezendő könyvnyomdai munkákat,
úgy mint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, kör-
levelek, hirdetmények, falragaszok,
évi jelentések, mérlegek, kimutató-
sok, gyászlapok, rovatolt táblázatok,
névjegyek, meghívók, eljegyzési és
esketési tudósítások, számlák, cím-
kék, plébániák és iskolák részére
szükséges mindennemű nyomtatvá-
nyokat jutányos árakon számítva

Raktáron tartja plébánia-
hivatalok (és is-
kolák részére szükséges mindenféle
hivatalos nyomtatványokat, melyek
tetszés szerint füzve vagy bekötve
szállíttatnak. Hivatalos levélpapírok
és borítékok, okmányborítékok min-
denféle alakban és színben. Egy- és
négyvonalas vizsgálalpok, 10 százalék
a Tanítók Háza javára. Fizetés meg-
hagyás iránt járásbírószághoz inté-
zendő kérvény: a) Körtagsági díjjal
tartozó hátralékosok, b) a Gondvise-
lés hátralékosai ellen, ivenként 4 f.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61